

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 9ης Δεκεμβρίου 2014*

«Αίτηση αναιρέσεως — Αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Απόφαση να τεθεί η αναφορά στο αρχείο — Προσφυγή ακυρώσεως — Έννοια του όρου “πράξη δεκτική προσφυγής”»

Στην υπόθεση C-261/13 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ασκηθείσα στις 8 Μαΐου 2013,

Peter Schönberger, κάτοικος Λουξεμβούργου (Λουξεμβούργο), εκπροσωπούμενος από τον O. Mader, Rechtsanwalt,

αναιρεσείων,

όπου ο έτερος διάδικος είναι:

το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τον U. Rösslein και την E. Waldherr,

καθού πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, K. Lenaerts, αντιπρόεδρο, A. Tizzano, T. von Danwitz, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot (εισηγητή), προέδρους τμήματος, A. Borg Barthet, J. Malenovský, E. Levits, A. Prechal, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund και J. L. da Cruz Vilaça, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Jääskinen

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 17ης Ιουλίου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Απόφαση

- 1 Με το δικόγραφο της αιτήσεως αναιρέσεως, ο P. Schönberger ζητεί την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Schönberger κατά Κοινοβουλίου (T-186/11, EU:T:2013:111, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία απορρίφθηκε ως απαράδεκτη η προσφυγή του ακυρώσεως κατά της αποφάσεως της 25ης Ιανουαρίου 2011 (στο εξής: επίδικη απόφαση), με την οποία η Επιτροπή Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (στο εξής: επιτροπή αναφορών) περάτωσε την έρευνα επί της αναφοράς του.

Ιστορικό της διαφοράς

- 2 Στις 2 Οκτωβρίου 2010 ο P. Schönberger, πρώην υπάλληλος του Κοινοβουλίου, απηύθυνε σε αυτό, βάσει του άρθρου 227 ΣΛΕΕ, αναφορά με την οποία ζητούσε να ληφθούν μέτρα σχετικά με την προσωπική του κατάσταση ως υπαλλήλου του Κοινοβουλίου, κατόπιν σχετικής συστάσεως του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή.
- 3 Με την επίδικη απόφαση, η επιτροπή αναφορών ενημέρωσε τον αναιρεσιδόντα ότι η αναφορά του είχε κριθεί παραδεκτή βάσει του εσωτερικού κανονισμού του Κοινοβουλίου, ότι είχε διαβιβαστεί στον Γενικό Διευθυντή του Προσωπικού και ότι, κατόπιν τούτου, η διαδικασία αναφοράς είχε περατωθεί.

Η προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 4 Ο P. Schönberger ζήτησε, με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 26 Μαρτίου 2011, την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως. Προς στήριξη της προσφυγής του, ισχυρίστηκε ότι το περιεχόμενο της αναφοράς του δεν είχε εξεταστεί, μολονότι η επιτροπή αναφορών την έκρινε παραδεκτή. Το Κοινοβούλιο προέβαλε ένσταση απαραδέκτου. Επικουρικώς, ζήτησε την απόρριψη της προσφυγής ως αβάσιμης.
- 5 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ως αβάσιμη για τον λόγο ότι η επίδικη απόφαση δεν ήταν πράξη δεκτική προσφυγής ακυρώσεως.
- 6 Συγκεκριμένα έκρινε με τις σκέψεις 16 και 19 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ότι, ενώ η απόφαση να τεθεί αναφορά στο αρχείο ως απαράδεκτη θίγει το δικαίωμα των ενδιαφερομένων προς υποβολή αναφοράς, δεν ισχύει το ίδιο για την απόφαση η οποία λαμβάνεται, αφότου η αναφορά έχει κριθεί παραδεκτή, ως προς τη συνέχεια που πρέπει να δοθεί σε αυτήν, απόφαση δηλαδή η οποία άπτεται πολιτικών εκτιμήσεων και δεν υπόκειται στον έλεγχο του δικαστή της Ένωσης.
- 7 Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε λοιπόν, με τη σκέψη 23 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στο συμπέρασμα ότι εν προκειμένω, εφόσον η αναφορά είχε κριθεί παραδεκτή, η επίδικη απόφαση δεν μπορούσε ούτε να μεταβάλει ουσιωδώς τη νομική κατάσταση του αναιρεσιδόντος ούτε να θίξει τα συμφέροντά του. Κατά συνέπεια, χωρίς να αποφανθεί επί των λόγων ακυρώσεως, απέρριψε την προσφυγή ως απαράδεκτη και καταδίκασε τον αναιρεσιδόντα στα δικαστικά έξοδα, τόσο τα δικά του όσο και εκείνα στα οποία υποβλήθηκε το Κοινοβούλιο.

Αιτήματα των διαδίκων

- 8 Ο P. Schönberger ζητεί από το Δικαστήριο:
 - να αναρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση·
 - να δεχθεί το αίτημα ακυρώσεως της επίδικης αποφάσεως, το οποίο είχε προβάλει πρωτοδίκως, και

- να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα.
- 9 Το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:
- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και
 - να καταδικάσει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

- 10 Προς στήριξη των αιτημάτων του, ο αναιρεσείων προβάλλει τέσσερις λόγους. Ο πρώτος λόγος αναιρέσεως αφορά παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών. Κατά τον αναιρεσείοντα, το Γενικό Δικαστήριο, συνοψίζοντας το περιεχόμενο της επίδικης αποφάσεως, παρέλειψε να διαπιστώσει ότι η αναφορά του δεν είχε εξεταστεί από το Κοινοβούλιο. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι μόνον η απόρριψη της αναφοράς του ως απαράδεκτης θα ήταν δυνατό να προσβάλει το δικαίωμά του σε υποβολή αναφοράς και, κατ' επέκταση, να θίξει τη νομική του κατάσταση. Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως αφορά έλλειψη αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως καθόσον το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε, κατά τον αναιρεσείοντα, να αποφανθεί επί της προβληθείσας ελλείψεως αιτιολογίας της επίδικης αποφάσεως. Τέλος, με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, ο αναιρεσείων προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν απάντησε στον λόγο ακυρώσεως με τον οποίο είχε υποστηρίξει ότι κατέστη αδύνατο να φέρει την υπόθεσή του ενώπιον της επιτροπής αναφορών.
- 11 Το Κοινοβούλιο ζητεί να απορριφθούν οι λόγοι αναιρέσεως είτε ως απαράδεκτοι είτε ως προδήλως αβάσιμοι.
- 12 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο οποίος ενδείκνυται να εξεταστεί πρώτος, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι κακώς το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως ως απαράδεκτη. Ισχυρίζεται ότι είναι βλαπτική για τον ενδιαφερόμενο και υπόκειται, ως εκ τούτου, σε προσφυγή ακυρώσεως μια απόφαση με την οποία η επιτροπή αναφορών, αφού δέχεται να επιληφθεί της αναφοράς, επιλέγει, ως συνέχεια που πρέπει να δοθεί σε αυτήν, να τη διαβιβάσει στον Γενικό Διευθυντή του Προσωπικού του Κοινοβουλίου.
- 13 Επ' αυτού υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 263, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, το Δικαστήριο ελέγχει τη νομιμότητα των πράξεων του Κοινοβουλίου οι οποίες παράγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων. Συνιστούν πράξεις δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως τα μέτρα τα οποία παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, ικανά να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική του κατάσταση (βλ., ιδίως, απόφαση IBM κατά Επιτροπής, 60/81, EU:C:1981:264).
- 14 Το δικαίωμα αναφοράς κατοχυρώνεται στα άρθρα 20, παράγραφος 2, στοιχείο δ', ΣΛΕΕ, 24, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ και 227 ΣΛΕΕ, καθώς και στο άρθρο 44 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από το σύνολο των ως άνω διατάξεων συνάγεται ότι το συγκεκριμένο δικαίωμα καταλέγεται μεταξύ των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ασκείται υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 227 ΣΛΕΕ.
- 15 Βάσει της τελευταίας αυτής διατάξεως, το δικαίωμα αναφοράς δεν αναγνωρίζεται μόνο στους πολίτες της Ένωσης, αλλά γενικότερα σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει την κατοικία του ή, αντιστοίχως, την έδρα του σε κράτος μέλος. Μπορεί να ασκηθεί ατομικώς ή συλλογικώς. Η αναφορά πρέπει να υποβάλλεται για θέμα το οποίο, αφενός, σχετίζεται με κάποιον από τους «τομείς δραστηριοτήτων της Ένωσης» και, αφετέρου, αφορά «άμεσα» όποιον την υποβάλλει.

- 16 Ως προς το ζήτημα ποια από τις αποφάσεις που η επιτροπή αναφορών ή το ίδιο το Κοινοβούλιο ενδέχεται να λάβουν, σε συνέχεια τέτοιας αναφοράς, είναι δεκτική προσφυγής ακυρώσεως, επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι ουδεμία από τις προαναφερθείσες στη σκέψη 14 της παρούσας αποφάσεως διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ προβλέπει ότι το Κοινοβούλιο έχει, σε θέματα αναφορών, εξουσία λήψεως αποφάσεων.
- 17 Το δικαίωμα αναφοράς αποτελεί εργαλείο προς εξασφάλιση της συμμετοχής των πολιτών στη δημοκρατική ζωή της Ένωσης. Πρόκειται για έναν από τους διαύλους άμεσης επικοινωνίας μεταξύ των πολιτών της Ένωσης και των εκπροσώπων τους.
- 18 Το είδος των σχέσεων μεταξύ του Κοινοβουλίου και όσων απευθύνονται σε αυτό υποβάλλοντας αναφορά επιβεβαιώνεται από τους κανόνες σχετικά με την εξέταση των αναφορών, οι οποίοι περιλαμβάνονται στα άρθρα 215 έως 217 του εσωτερικού κανονισμού του Κοινοβουλίου, όπως ισχύει σήμερα (Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 8η κοινοβουλευτική περίοδος — Ιούλιος 2014, δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στην *Επίσημη Εφημερίδα*, στο εξής: εσωτερικός κανονισμός). Πέραν ορισμένων διευκρινιστικών λεπτομερειών, οι κανόνες αυτοί είναι κατ' ουσίαν ίδιοι με εκείνους που ίσχυαν κατά τον χρόνο των κρίσιμων για τη διαφορά πραγματικών περιστατικών (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο — Κανονισμός 16η έκδοση Ιούλιος 2004, ΕΕ 2005, L 44, σ. 1).
- 19 Συγκεκριμένα, το Κοινοβούλιο έθεσε, με το άρθρο 215 του εν λόγω κανονισμού, διάφορους πρόσθετους κανόνες ως προς τις τυπικές προϋποθέσεις και τη γλώσσα στην οποία συντάσσονται οι αναφορές, καθώς και ως προς τον ορισμό εκπροσώπου εκ μέρους των αναφερόντων, σε περίπτωση συλλογικής αναφοράς. Οι αναφορές που πληρούν τις τυπικές προϋποθέσεις καταχωρίζονται σε «γενικό πρωτόκολλο», ενώ οι υπόλοιπες τίθενται στο αρχείο και οι λόγοι για την απόφαση αυτή γνωστοποιούνται στον αναφέροντα. Οι αναφορές που καταχωρίζονται στο γενικό πρωτόκολλο παραπέμπονται από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου στην επιτροπή αναφορών, η οποία ελέγχει «το παραδεκτό της αναφοράς σύμφωνα με το άρθρο 227 [ΣΛΕΕ]», διευκρινιζομένου ότι η αναφορά κρίνεται «παραδεκτή» εφόσον ψηφίσει υπέρ τουλάχιστον το ένα τέταρτο των μελών της επιτροπής αναφορών. Επί των αναφορών που απορρίπτονται ως απαράδεκτες εκδίδεται και κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο αιτιολογημένη απόφαση, μπορούν δε να του υποδειχθούν, εφόσον είναι δυνατόν, «άλλα μέσα προσφυγής».
- 20 Τέλος, υπογραμμίζεται ότι, με το άρθρο 215, παράγραφος 13, το Κοινοβούλιο αναγνώρισε ότι είναι δυνατόν να πρωτοκολληθούν και αναφορές υποβληθείσες από πρόσωπα τα οποία ούτε είναι πολίτες της Ένωσης ούτε έχουν την κατοικία ή την έδρα τους σε κράτος μέλος, εφόσον η επιτροπή αναφορών «κρίνει σκόπιμο να [τις] εξετάσει».
- 21 Το άρθρο 216 του εσωτερικού κανονισμού του Κοινοβουλίου, όπως ισχύει σήμερα, προβλέπει τον τρόπο διεξαγωγής της διαδικασίας ως προς αναφορές που εξετάζονται από την επιτροπή αναφορών «στο πλαίσιο της συνήθους δραστηριότητάς της», παρισταμένου ενδεχομένως και του αναφέροντος, στον οποίο ο πρόεδρος της επιτροπής δύναται να παραχωρήσει το δικαίωμα να λάβει τον λόγο. Η επιτροπή αναφορών μπορεί να αποφασίσει τη σύνταξη εκθέσεως ίδιας πρωτοβουλίας ή την κατάθεση σύντομης προτάσεως ψηφίσματος στο Κοινοβούλιο, εφόσον η διάσκεψη των Προέδρων δεν προβάλλει αντίρρηση. Οφείλει, σε ορισμένες περιπτώσεις, να συνεργαστεί με άλλες επιτροπές, ενώ έχει δικαίωμα να ζητήσει τη συνδρομή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και να οργανώσει εξεταστική αποστολή στο κράτος μέλος ή στην περιοχή που αφορά η οικεία αναφορά. Μπορεί επίσης να ζητήσει από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου να διαβιβάσει τη γνώμη της ή τη σύστασή της προς την Επιτροπή, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή την αρμόδια αρχή του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι θα ληφθούν μέτρα ή θα δοθεί απάντηση. Η επιτροπή αναφορών πληροφορεί κάθε εξάμηνο το Κοινοβούλιο για τα αποτελέσματα των εργασιών της και, ειδικότερα, για τη συνέχεια που δόθηκε από το Συμβούλιο ή την Επιτροπή στις περιπτώσεις των αναφορών που τους διαβιβάστηκαν. Ο αναφέρων ενημερώνεται για την απόφαση της επιτροπής αναφορών και του κοινοποιούνται οι λόγοι βάσει των οποίων ελήφθη η σχετική απόφαση. Άπαξ και ολοκληρωθεί η εξέταση μιας παραδεκτής αναφοράς, αυτή κηρύσσεται περατωθείσα και ενημερώνεται ο αναφέρων.

- 22 Συνεπώς, όταν υποβάλλεται αναφορά στο Κοινοβούλιο και αυτό κρίνει, με απόφασή του, ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 227 ΣΛΕΕ, η εν λόγω απόφαση υπόκειται οπωσδήποτε σε δικαστικό έλεγχο, δεδομένου ότι ενδέχεται να θίγει το δικαίωμα αναφοράς του ενδιαφερομένου. Το αυτό ισχύει για απόφαση με την οποία το Κοινοβούλιο, προσβάλλοντας τον ίδιο τον πυρήνα του δικαιώματος αναφοράς, αρνείται ή παραλείπει να επιληφθεί αναφοράς που του υποβάλλεται και, κατά συνέπεια, να ελέγξει κατά πόσον πληρούνται στη συγκεκριμένη περίπτωση οι προϋποθέσεις του άρθρου 227 ΣΛΕΕ.
- 23 Τυχόν αρνητική απόφαση του Κοινοβουλίου επί του ζητήματος αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 227 ΣΛΕΕ πρέπει να αιτιολογείται κατά τρόπον ώστε ο αναφέρων να γνωρίζει ποια ακριβώς από τις εν λόγω προϋποθέσεις ελλείπει στην περίπτωση του. Ως προς το συγκεκριμένο σημείο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, αντιθέτως προς την κρίση την οποία διατύπωσε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 28 της αποφάσεώς του Tegebauer κατά Κοινοβουλίου (T-308/07, EU:T:2011:466), μια συνοπτική αιτιολογία, όπως αυτή που είχε προβληθεί από το Κοινοβούλιο στην υπόθεση εκείνη, πληροί τη συγκεκριμένη απαίτηση.
- 24 Πάντως, τόσο από τις διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ όσο και από τους κανόνες που θέσπισε το Κοινοβούλιο για την οργάνωση του δικαιώματος αναφοράς προκύπτει ότι, όταν πρόκειται, αντιθέτως, για αναφορά η οποία έχει κριθεί, όπως εν προκειμένω, ότι πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 227 ΣΛΕΕ, το Κοινοβούλιο διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια πολιτικής φύσεως, ως προς τη συνέχεια που μπορεί να δώσει σε τέτοια αναφορά. Επομένως, η σχετική απόφαση δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο, ανεξαρτήτως αν, με την απόφαση αυτή, το Κοινοβούλιο λαμβάνει το ίδιο τα προβλεπόμενα μέτρα ή εκτιμά ότι δεν είναι σε θέση να το πράξει και διαβιβάζει την αναφορά στο αρμόδιο όργανο ή στην αρμόδια υπηρεσία ώστε να λάβουν τα μέτρα αυτά.
- 25 Εν προκειμένω, καθίσταται σαφές, ήδη από τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, ότι το Κοινοβούλιο επ' ουδενί προσέβαλε το δικαίωμα του αναιρεσιόντος να του απευθυνθεί υποβάλλοντας αναφορά, αλλά αντιθέτως εξέτασε την αναφορά την οποία έλαβε, αποφάνθηκε επί του παραδεκτού της και αποφάσισε να τη διαβιβάσει για τα περαιτέρω στον Γενικό Διευθυντή του Προσωπικού του Κοινοβουλίου, δίνοντάς της έτσι τη συνέχεια που έκρινε ενδεδειγμένη.
- 26 Κατόπιν των ανωτέρω, και δεδομένου ότι οι λοιποί λόγοι στερούνται προδήλως κάθε ερείσματος, η αίτηση αναιρέσεως είναι απορριπτέα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 27 Δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαινεται επί των δικαστικών εξόδων. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του ως άνω Κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του ίδιου Κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι το Κοινοβούλιο ζήτησε να καταδικαστεί ο αναιρεσιών στα δικαστικά έξοδα και ο τελευταίος ηττήθηκε, πρέπει αυτός να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**
- 2) Καταδικάζει τον Peter Schönberger στα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)